

Dossier opdracht 4

Kijk op leerlingen en leren

Naam: Thomas Sluyter
Nummer: 1018808
Jaar / Klas: 1e jaar "Docent Wiskunde", deeltijd
Datum: 20 januari, 2008

Samenvatting

Seks, de wereld is er tegenwoordig vol mee (en van!). Je komt het overal tegen en iedereen praat er over. Ook onze leerlingen worden er in het dagelijks leven veelvuldig mee geconfronteerd. Hoe dan ook is het van groot belang dat onze leerlingen een gedegen seksuele voorlichting krijgen. Bovendien moeten wij als docenten ook goed weten hoe om te gaan met verschillende situaties omtrent dit onderwerp.

Dit document is onderdeel van mijn einddossier voor het eerstejaars vak "Kijk op leerlingen en leren". De overige documenten uit dit dossier zijn beschikbaar op mijn Sharepoint site:

<https://www.sharepoint.hu.nl/personal/1018808>

Versie geschiedenis

Rev.	Datum	Door	Aanpassingen
01	09/12/2007	T. Sluyter	Eerste versie
01	Nvt	Nvt	Review
02	19/01/2008	T. Sluyter	Verdere invulling opdrachten.
02	Nvt	Nvt	Review

Inhoudsopgave

<u>INLEIDING</u>	4
De aanleiding	4
De opdracht	4
<u>OPDRACHT 1</u>	5
De opdracht	5
Mijn uitwerking	5
<u>OPDRACHT 2</u>	6
De opdracht	6
Mijn uitwerking	6
<u>OPDRACHT 3</u>	8
De opdracht	8
Mijn uitwerking	8
<u>OPDRACHT 4</u>	10
De opdracht	10
Mijn uitwerking	10
<u>OPDRACHT 5</u>	11
De opdracht	11
Mijn uitwerking	11
<u>AFBEELDINGEN EN FIGUREN</u>	13
<u>BRONNEN</u>	13

Inleiding

De aanleiding

Tijdens de adolescentie verandert er veel aan en in het lichaam van het kind. De hormonen raken helemaal op hol, het uiterlijk verandert sterk en bovendien komen de seksuele driften op gang.

Om de studenten voor te bereiden op alle problemen waarmee hun leerlingen te kampen krijgen, wordt van hen gevraagd een aantal opdrachten uit te voeren. Deze opdrachten betreffen zich allen op hoofdstuk 4 (Seksuele ontwikkeling) uit het cursusboek dat hoort bij dit vak.

De opdracht

1. Beschrijf hoe de middelbare school waar jij vroeger op zat omging met seksualiteit, mocht je nu al op een school werken als docent zet je beschrijving van vroeger dan af tegen de situatie op de school waar je nu werkt.

Daarbij kun je denken aan de volgende punten:

- In welke lessen werd er aandacht besteed aan dit onderwerp en op welke manier?
- Welke onderwerpen kwamen aan de orde (voortplanting, liefde, homoseksualiteit)?
- Waren er regels op school over omgangsvormen tussen leraren en leerlingen en leerlingen onderling?
- Heb je meegemaakt dat een leerling verliefd was op een leraar of andersom?
- Loverboyproblematiek

2. Opdracht 3 (p. 216) betrek duidelijk de informatie in paragraaf 4.3 in deze opdracht en probeer ook paragraaf 3.6 in je reactie toe te passen.

3. Opdracht 6 (p. 220) bekijk goed welke opvattingen *over seksualiteit* naar voren komen in deze fragmenten.

4. Opdracht 10 (p. 234)

5. Opdracht 21 (p. 252-256)

Bron: Hand-outs bij "Kijk op leerlingen en leren"

Opdrachten 2 tot en met 5 worden in de desbetreffende hoofdstukken van dit verslag verder uitgelegd. Zonder de bijbehorende vraag is een antwoord immers redelijk nutteloos.

Opdracht 1

De opdracht

De student wordt gevraagd om terug te denken aan zijn oude middelbare school. De vraag is hoe men op die school om ging met seksualiteit.

Mijn uitwerking

Als ik heel diep graaf in mijn geheugen, dan geloof ik dat we de volgende zaken hebben behandeld.

Jaar	Vak	Onderwerpen
1-2	Mentoruur	Omgangsvormen op school.
2	Biologie	Voortplanting bij dieren.
3	Biologie	Voortplanting bij mensen.
3	Maatschappijleer	Seksualiteit, homoseksualiteit, SOA's
4	Maatschappijleer	Seksualiteit, homoseksualiteit, SOA's

Over het algemeen werd er op school niet over seks gesproken en had men het er ook niet echt over. Alleen tijdens de "voorspelbare" vakken (zie bovenstaand lijstje) werd aandacht besteed aan het voorlichten van de kinderen.

Tijdens de mentoruren werden we klaargestoomd voor het gedrag dat van ons werd verwacht. Wat mocht er wel en niet in de klas? Hoe gaan we met elkaar om? Wat zijn de regels die de school stelt? Enzovoorts.

De voorlichting over seks werd verspreid over twee vakken: biologie nam het technische gedeelte voor zijn rekening en maatschappijleer maakte de maatschappelijke kant bespreekbaar.

Vanzelfsprekend hingen er in de gangen ook posters van Postbus51 en de Rutgers Stichting. En bij de decaan kon je, als ik mij niet vergis, ook terecht voor folders en andere vragen. Maar veel meer dan dat was het niet.

Eigenlijk denk ik ook niet of het wel meer had moeten zijn. We waren bijna allemaal erg blij met de voorlichting die we kregen en ik weet dat ik er genoeg aan had. Mogelijk dat leerlingen die thuis minder mee hadden gekregen dan ik wel meer informatie nodig hadden gehad.

Veel opmerkelijke dingen zijn er tijdens mijn HAVO-tijd ook niet op school gebeurd. Er waren geen loverboys of verkrachtingen en iedereen gedroeg zich over het algemeen netjes. Het "spannendste" dat we mee konden maken, waren de meisjes met een oudere vriend, of de oudere meisjes (zittenblijvers) die zich promiscuer gedroegen dan de rest van de klas.

Opdracht 2

De opdracht

De student leest twee korte citaten van dertien-jarigen. We lezen over Mia, die jaloers is op haar jongere vriendinnen die al menstrueren. En we lezen over Johnny, die zich onzeker voelt over de grootte (of eigenlijk "kleinte") van zijn penis, ten opzichte van die van zijn vrienden.

Opdracht 3 vraagt de student om een antwoord te verzinnen op beide kwesties, daarbij gebruik maken van de stof uit paragrafen 4.3 (lichamelijke veranderingen) en 3.6 (cognitieve ontwikkeling en leerlingbegeleiding).

Mijn uitwerking

Eigenlijk zijn beide citaten gevallen van een jonge adolescent die zich onzeker voelt over zijn lichamelijke ontwikkeling. Beiden voelen zich achtergelaten door hun vriendenkring, die blijkbaar al wel aan het veranderen is.

Het cliché antwoord op een dergelijke situatie zou zijn om het kind gerust te stellen. Zijn lichamelijke groei is immers pas net begonnen! En lang niet iedereen is het zelfde, dus het is heel normaal als zijn groei wat later begint. Immers, er zal altijd iemand de eerste en iemand de laatste moeten zijn. Het is ook erg belangrijk voor het kind om zich te realiseren dat een dergelijke "achterstand" hem niet minder maakt dan zijn vrienden.

Het vervelende is dat zo'n antwoord misschien wel waar is, maar dat het voor het kind op dat moment mogelijk niet is wat het wil horen. Mia wil misschien wel graag horen dat zij nu meteen naar de dokter moet, omdat het niet normaal is. En Johnny wil misschien wel horen dat zijn piemel inderdaad veel te klein is en dat hij maar snel naar de plastisch chirurg moet. Een dergelijke boodschap zou immers het eigen lichaamsbeeld bevestigen en niet ontkrachten.

Maar zo gaat dat natuurlijk met alle goede raad. Mensen sluiten zich over het algemeen af voor positieve boodschappen, wanneer zij ergens een negatief beeld over hebben. De eerder genoemde "cliché" boodschap is dus wel degelijk de goede om uit te dragen, maar zij zal meerdere malen op diverse manieren moeten worden herhaald. Dit kan bijvoorbeeld door de mondelinge boodschap te onderbouwen met een boekje, stukken uit tijdschriften of een groepsgesprek met de klas (waarbij natuurlijk achterwege wordt gelaten dat het over persoon X gaat).

Overigens lijkt het mij aan te raden om de welgemeende boodschap dat onzekerheid en verschillen blijven bestaan bij volwassenen achterwege te laten. Immers, welke tiener wil nu horen dat hij later nog steeds onzeker en anders zal zijn?

Opdracht 3

De opdracht

Bij opdracht 6 krijgen de studenten een tweetal opvattingen voorgelegd, beiden van jongens. Arend (15) heeft ontdekt dat zijn vader masturbeert bij het kijken van porno, wat hem erg ongelukkig maakt. "Een jongen" (14) reageert op Arend's brief met de boodschap dat porno kijken heel normaal kan zijn.

De student wordt gevraagd om zijn mening te geven over deze twee uitingen.

Mijn uitwerking

Het verhaal van Arend doet mij terugdenken aan mijn eigen jeugd. Het was een opmerkelijke openbaring om op de familiecomputer URLs van pornosites te treffen die ik niet had bezocht. Toentertijd had nog niemand in huis geleerd hoe de browsing geschiedenis kon worden gewist en dus ook mijn vader niet.

Ik noem deze situatie "opmerkelijk" omdat ik op dat moment twee volledig tegenstrijdige meningen had over die situatie. Aan de ene kant vond ik het doodnormaal dat ik en mijn broer naar pornosites surften. Aan de andere kant was ik, net als Arend, beledigd doordat mijn vader dat ook deed. Hij had immers mijn moeder toch? Daarentegen was mijn reactie lang niet zo heftig als die van Arend.

Arend's reactie waarin hij het idee heeft dat deze porno het einde betekent van zijn gezin is natuurlijk zwaar overtrokken. In de meeste gevallen zal het zo'n vaart niet lopen en is moeder wel degelijk op de hoogte van wat vader uit haalt. Sterker nog, de moeder houdt er mogelijk vergelijkbare vormen van vermaak op na, of is gewoon betrokken bij wat de vader doet.

Als tiener denk je daar natuurlijk nog niet zomaar aan. Je ziet veel dingen zwart-wit, waardoor vader de perverse agressor is en moeder het onschuldige slachtoffer. Bovendien kan (of wil!) je je niet indenken dat jou ouders de zelfde lusten ervaren als waar jij mee rond loopt. Welke tiener gruwelt immers niet bij het idee van zijn vrijende ouders? Dat is nog zo'n tegenstrijdigheid waar volgens mij veel tieners tegenaan lopen: voor hun mag seks lekker en spannend zijn, maar voor de ouders moet het puur functioneel zijn.

Het moet voor Arend een slopende situatie zijn geweest. Hij voelt zich ten onrechte belast met het welzijn van zijn gezin. Aan de ene kant wil hij zijn moeder waarschuwen voor de wandaden van zijn vader. Maar aan de andere kant wil hij het gezin niet opbreken, wat voor iedereen tot misère zou leiden.

De reactie van "een jongen" sluit eigenlijk perfect aan bij wat ik tot nu probeer duidelijk te maken. Hij vertelt Arend dat heel veel mensen pornografie voor hun plezier bekijken en dat Arend's moeder waarschijnlijk op de hoogte is van wat er allemaal gebeurt. Als laatste suggereert de jongen dat Arend ook eens zo'n programma kijkt, want "dat kan heel opwindend zijn".

Iemand die graag snel conclusies trekt zou de beide jongens kunnen onderscheiden op hun opvoeding. Blijkbaar is Arend nogal conservatief opgevoegd, met de boodschap dat seks taboe is. En "de jongen" zou liberaal zijn opgevoed, met de boodschap dat seks heel okay is. Dit zou ook blijken uit de manier waarop thuis over seks word gecommuniceerd. Bij Arend thuis gaat alles stiekem, terwijl bij "de jongen" thuis veel openlijk wordt besproken.

Arend	De jongen
Porno en masturbatie zijn vies. Dit kan een relatie opbreken. Taboe en schande.	Porno en masturbatie zijn normaal. Dit kan goed zijn voor een relatie. Open communicatie.

Deze verdeling gaat voorbij aan zowel de identiteit die de jongere tot nu toe voor zichzelf heeft opgebouwd en aan de verwarring die zich tot nog toe afspeelt in zijn hoofd. Het is heel goed mogelijk dat Arend na zijn adolescentie net zo vrijdenkend wordt als zijn respondent. En het is net zo goed mogelijk dat "de jongen" later redelijk conservatief zal worden.

Overigens is het natuurlijk zo dat zowel mijn mening, als die van de jongen, volledig afhankelijk zijn van onze opvoeding en ons wereldbeeld. Voor ons is seks doodnormaal, omdat wij die boodschap al die jaren hebben ontvangen. Onze mening is en blijft dat: een persoonlijke, subjectieve mening. Dat maakt haar nog niet "correct".

Opdracht 4

De opdracht

Bij opdracht 10 wordt de student gevraagd voorbeelden te geven van "gender" in sociale instituties. Het boek had zelf al twee voorbeelden gegeven:

- Het leger heeft een erg mannelijk karakter.
- In het bedrijfsleven zijn de hogere echelons van een organisatie vaak ingevuld door mannen.

Mijn uitwerking

Eén voorbeeld wat nog niet eerder was genoemd, maar wat wel erg oneerlijk is: vrouwen worden bij een sollicitatie vaak gevraagd of zij een kinderwens hebben. De werkgevers zien het namelijk niet zitten een vrouw een paar maanden na het aangaan van het contract betaald thuis te laten zitten. Vanuit het bedrijf gezien is dit misschien logisch, of verdedigbaar, maar dat maakt het niet minder oneerlijk.

Overigens zijn er ook genoeg banen waarbij je als man scheef aan wordt gekeken door je omgeving. Als een (hetero) man zegt dat hij in de mode wil gaan, of in de zorg, dan vindt men dat vaak al erg vreemd. Dat zijn immers vakgebieden die "het beste" aan vrouwen kunnen worden overgelaten.

Nog een leuke case: de office manager versus de secretaresse. Het gaat hier om de zelfde rol, die toch weer een eigen karakter krijgt afhankelijk van de persoon die haar uitvoert. Secretaresses worden gauw gezien als de "tjepmiep" of de telefoniste. Office managers zijn daarentegen de kerels die zorgen dat het bedrijf soepel loopt. Ze doen doorgaans exact het zelfde werk, maar de maatschappij probeert de mannelijke invulling wat te rationaliseren.

Zoals het boek al op merkte zijn er tegenwoordig ook steeds meer bedrijven en instantie die doen aan zogenaamde "positieve discriminatie". Wanneer zij een vacature uit zetten zullen zij bij de invulling van die vacature voorrang geven aan vrouwen en allochtonen. Aan de ene kant kan je dit zien als altruïsme, aan de andere kant kan het cynisch bekeken niet meer zijn dat je quota halen.

Opdracht 5

De opdracht

De student leest een situatiebeschrijving van een aantal pagina's. De student wordt gevraagd om zijn analyse van deze tekst, op basis van de vier aspecten van het identiteitsbesef (continuïteit, herkenning/erkenning, vrijheid/afhankelijkheid, zinvolle toekomst), in samenhang met invloeden van de omgeving. Er wordt ook gevraagd welke preventieve acties de school had kunnen ondernemen.

Mijn uitwerking

Besef van continuïteit	Besef van een zinvolle toekomst
<p>Tijdens zijn jeugd veranderde Flip's beeld van zichzelf drastisch. Hij kwam tot de ontdekking dat hij homofiel was.</p> <p>Aanvankelijk dacht hij over zijn homofilie heen te groeien, maar het bleek toch permanent te zijn. Juist dit besef van continuïteit zorgde voor veel problemen. Hij had totaal geen vrede met zijn homofilie.</p>	<p>In zijn jeugd wilde Flip altijd zo veel mogelijk "goed" doen. Hij wilde aan verwachtingen voldoen, zoals hij ze waar nam.</p> <p>Tegenwoordig heeft Flip zichzelf doelen gesteld. Hij heeft besloten te blijven leven.</p>
Besef van afhankelijkheid	Besef van (h)erkenning
<p>Tijdens zijn middelbare schooltijd onderdrukte Flip zijn ware aard. Hij voelde dat hij zich niet kon uitten op school.</p> <p>De keuze om naar een inrichting te gaan was niet zijn eigen. Hij is er achteraf gezien wel blij mee.</p> <p>Tegenwoordig vertrouwt hij op zijn familie en vrienden voor steun.</p> <p>Flip heeft er vrede mee gevonden dat hij faalbaar is en dat hij problemen heeft gehad.</p>	<p>In zijn vroege jeugd had Flip totaal geen aansluiting met klasgenoten en leraren.</p> <p>Zijn vader keurde al zijn standpunten af, waardoor zij nooit zonder ruzies serieus konden praten. Zijn familie leverde hem weinig tot geen steun; zij kozen allen partij voor Flip's vader.</p> <p>Flip heeft tijdens zijn jeugd altijd een verkeerd beeld gehad van homofilie. Daardoor was het voor hem onmogelijk om aansluiting te vinden bij andere homo's.</p> <p>Flip is niet bang voor het stigma dat psychische patiënten met zich mee kunnen dragen. Dat is positief!</p>

Vanuit zijn directe omgeving speelden de volgende invloeden.

- Hij is thuis streng opgevoed, met sterke religieuze invloeden.
- Hij meent dat zijn omgeving het als storend ervaart als je anders bent. Of dat ook werkelijk zo is wordt niet duidelijk. Het kan aan de perceptie van Flip liggen.
- Met zijn vader ligt Flip vaak overhoop. Ze ruziën over bijna elk serieus onderwerp. Zijn vader keurt al Flip's standpunten af.
- Gelukkig is tegenwoordig iedereen wat bijgedraaid. Hij krijgt weer steun van zijn familie en ook met zijn vader kan hij weer praten.

Mijn inziens had zijn school op zijn minst het volgende kunnen ondernemen.

- Signaleren dat Flip niet betrokken was bij de groep. Signaleren dat Flip zich bedrukt voelde.
- Eerder seksuele voorlichting geven, waarbij ook wordt gekeken naar "afwijkende" voorkeuren als homofilie.
- Homofilie bespreekbaar maken in de klas. Zo had men bij maatschappijleer het een en ander kunnen bespreken.
- Duidelijk maken dat individualisme niet gestraft wordt.

Jammer genoeg was de school volledig gericht op vakinhoud en het leveren van prestaties. Daardoor was er weinig ruimte voor echte leerlingbegeleiding, noch voor aandacht voor het individu.

Afbeeldingen en figuren

Geen.

Bronnen

Hogeschool Utrecht, hand-outs bij "Kijk op leerlingen en leren", 2007

vd Wal et al, "Identiteitsontwikkeling en ...", ISBN 90-469-0016-9, 2006